

13. ARCHITECTONISCHE EIGENAARDIGHEDEN.

Onder dit rubriek wordt u wegwijs gemaakt in de architectonische bijzonderheden die onze kerk biedt. In onze Sint Christoforuskerk zijn de kozijnen en deuren van fraai eikenhout vervaardigd. Waarom juist eikenhout!

Allereerst de Eik symboliseert de boom des levens uit het Paradijs. Daarnaast is de Eik een symbool van De Verlossing, wellicht vanwege de duurzaamheid van zijn hout. Volgens overleving was het kruis van Christus van Eikenhout. Een Eik is één van de oudste boomsoorten op deze aarde.

Er zijn mensen met Eik als achternaam. Ook zijn er straten, zaken, stichtingen en instellingen welke met de naam Eik door het leven gaan. In sommige plaatsnamen in het zuiden van Nederland en België komt het woord Eik terug: w.o. Bergeijk, Maaseik, Eekeren, Eekloo.

De Eik wordt gezien als de Koning van het bos. Een vrijstaande Eik straalt imponerende onoverwinnelijke kracht uit en symboliseert vitaliteit, waardigheid, macht en een lang leven. De Eik staat in verbinding met de hemel en de aarde. De Eik is, door zijn veelheid aan eikels, ook het symbool van de vruchtbaarheid en de Eik is ook het zinnebeeld van gastvrijheid.

Legendes en verhalen over een eikenboom.

*Bij de Kelten was de Eik de Heilige Boom. In iedere eikel zat de ziel van een fee en was daardoor een geluksbrenger. Eens per jaar beklommen de Druïden, gekleed in

witte gewaden, hun Eiken. Ze sneden met hun gouden sikkels de maretakken uit de Eik. De takken die naar beneden vielen, werden in witte doeken opgevangen en onder het volk verdeeld. Een overblijfsel van dit oude gebruik is de mistletoe waarmee we in het verleden rond kerstmis de huiskamers mee sierde. *Bij de Grieken was de Eik de verbinding tussen de Goden en de mensen. Voor

de Grieken hoorde de Eik bij Zeus, voor de Romeinen bij Jupiter, voor de Germanen bij Thor. In Griekenland stond de

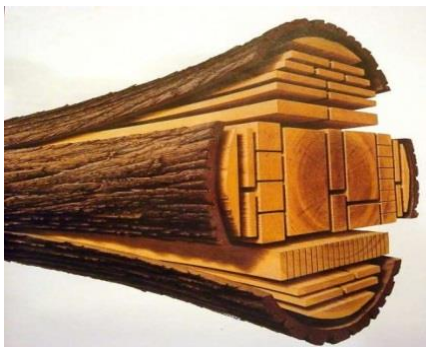
Heilige Eik van Dodona aan de voet van de berg Tamaros, de tempel van Zeus, oppergod van de Grieken. Drie Griekse priesteressen beweren in het ruisen van de bladeren de goddelijke stem te hoorden. Slavische volkeren vereerden in de Eik hun god Percola.

* Bij de Germanen werd in de Eik de God Donar aanbeden; de God van de donder, het onweer. Opvallend is, dat de bliksem vaker de Eik treft dan andere bomen. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat de Eik vaak op kruispunten van ondergrondse wateraders staat. De Eik bevat ook vrij veel zetmeel - een goede geleider -, wortelt diep en heeft een

ruwe bast. *Jeanne d'Arc zou van de Toverrijk van Bourlemont kracht hebben gekregen om haar land naar een militaire overwinning te voeren. Zij werd bestempeld als heks en moest het bekopen met de dood. In veel verhalen wonen elfjes in holle Eiken, want de Eik is een sprookjesboom. De Eik speelt een inspirerende rol in de verhalen van Paulus de boskabouter. *In de loop van de tijd veranderde de Eik onder invloed van het Christendom in de Mariaboom. In Meerveldhoven in Noord-Brabant staat een kerk die gewijd is een Onze Lieve Vrouw ter Eijk. De kerk is rondom een dode Eik gebouwd. *In 1648 werden op gezag van de Kerk de Heilige Eiken in Nederland gekapt. Eén Eik heeft het overleefd. Hij staat nog steeds in Den Hout, nabij Oosterhout. Deze boom is rond 1250 uit een eikel ontsproten. De kern van de boom is verbrand door blikseminslag. Toch staat hij elk jaar weer in blad. *Bonifatius en de Heilige Eik; om de overmacht van Christenen op het Frankische gezag te bewijzen, hakte Bonifatius volgens Willibalds *hagiografie* in 723 de heilige Donar-Eik om. Toen er geen wraak volgde van de vereerde goden, namen veel van de Germanen het Christelijk geloof aan. Het omhakken van de Eik wordt door velen beschouwd als het begin van de kerstening onder de Noord-Nederlanders en Midden-Duitse Germanen. Van het hout bouwde Bonifatius een kapel, gewijd aan Sint Petrus. Bonifatius wordt als grote heilige vereerd onder de rooms-katholieken. Hij is los daarvan ook een bekende missionaris in de Nederlandse geschiedenis.

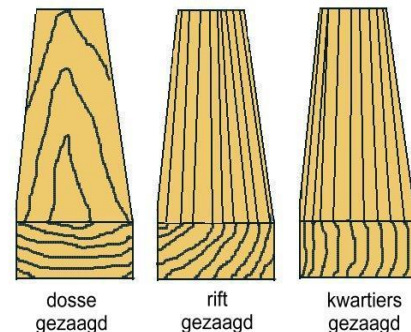
Symbool van "Hout"

Het element hout staat algemeen voor een nieuw begin. Het staat voor groei, expansie en creativiteit. Dit manifesteert zich in de spieren en pezen, in de ogen en de tranen. De beste manier om dit te begrijpen is de boom. Hij is diep geworteld in de aarde, net zo diep als zijn takken naar de hemel groeien.

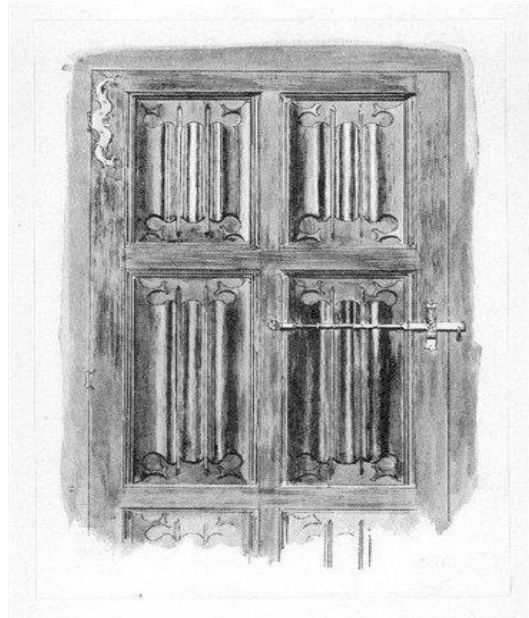
Via de wortels neemt de boom voeding op. Hij groeit en zijn takken breiden zich uit in alle richtingen. Het is dus een symbool voor explosieve kracht.

In de herfst en winter trekt hij zich terug en verzamelt hij krachten voor een nieuwe lente, een nieuwe zomer, een nieuwe jaarring. Verschillende zaagmethoden geven Eikenhout heeft een verscheidenheid aan houttekeningen w.o. rechtdradig (rift gezaagd), kwartier (kwartiers gezaagd) en spiegels (dosse gezaagd).

Eikenhout symboliseert een waardigheid, wijsheid en de verbinding tussen hemel en aarde. Dit is één van de redenen, waarom het gebruik van eikenhout in praktisch alle kerken wordt toegepast. Kasten, meubilair, preekstoelen, orgels, beelden, kozijnen en deuren en allerlei kleine versieringen zijn gemaakt van Eikenhout. Al het eikenhout is afkomstig van het geslacht (*Quercus*). Jammer is eigenlijk dat de naam ook wordt gebruikt voor houtsoorten die in enig opzicht aan eiken doen denken. Een bekende uitzondering is de steeneik. Deze levert heel ander, zeer hard en zwaar hout dat azijnhout genoemd wordt.

Ook in de Christoforuskerk is voldoende eikenhout verwerkt. De grote entree-deuren in de portaal zijn gemaakt van Europees eikenhout, krachtig, massief en robuust. Zo ook de balkonbalustrade, de preekstoel, het hoofdaltaar, het altaarmeubilair, het frontwerk van het Nicholson orgel, de deur naar de sacristie en dagkapel. De royaal gedecoreerde panelen, n. m. briefpaneel, zijn allemaal uit eikenhout vervaardigd. Een **briefpaneel** is een laatgotische meubelversiering, verticaal gegolfd, op deuren en wandbetimmering. De golving geeft een gevouwen perkamentrol weer.

Sint Christoforus, Noord Nederland, begin 16e eeuw, eikenhout, 40 cm.

Dit soort beelden waren vaak groot en stonden als 'reuzen' bij de uitgang van de kerk.

Gezegde en/of spreuken

Geïnspireerd door houterige spreekwoorden:

Van elzenhout kan men geen eiken spaanders maken.

Uit het goede hout gesneden zijn.

Zo mager als brandhout.

Er geen hout van snappen.

De plank mis slaan.

Balken naar Noorwegen brengen.

Een balk in zijn wapen voeren.

Haal eerst de balk uit je eigen oog voor je de splinter uit andermans oog haalt.

Al voer je wolven met de hand, ze blijven altijd naar het bos kijken.

Door de bomen het bos niet zien.

Hij kwam met houten klompen in het gelag.

Hans van Kampen,
Architectuurhistoricus